

Testování přítomnosti zlata pomocí neutronové aktivační analýzy

Obsah

- Proč zrovna zlato?
- Co je neutronová aktivační analýza?
- Princip neutronové aktivační analýzy
- Jak jsme postupovali?
- K čemu jsme dospěli?
- Graf zaznamenaných hodnot
- Je náš výsledek zcela přesný?

Proč zrovna zlato?

Zlatá horečka

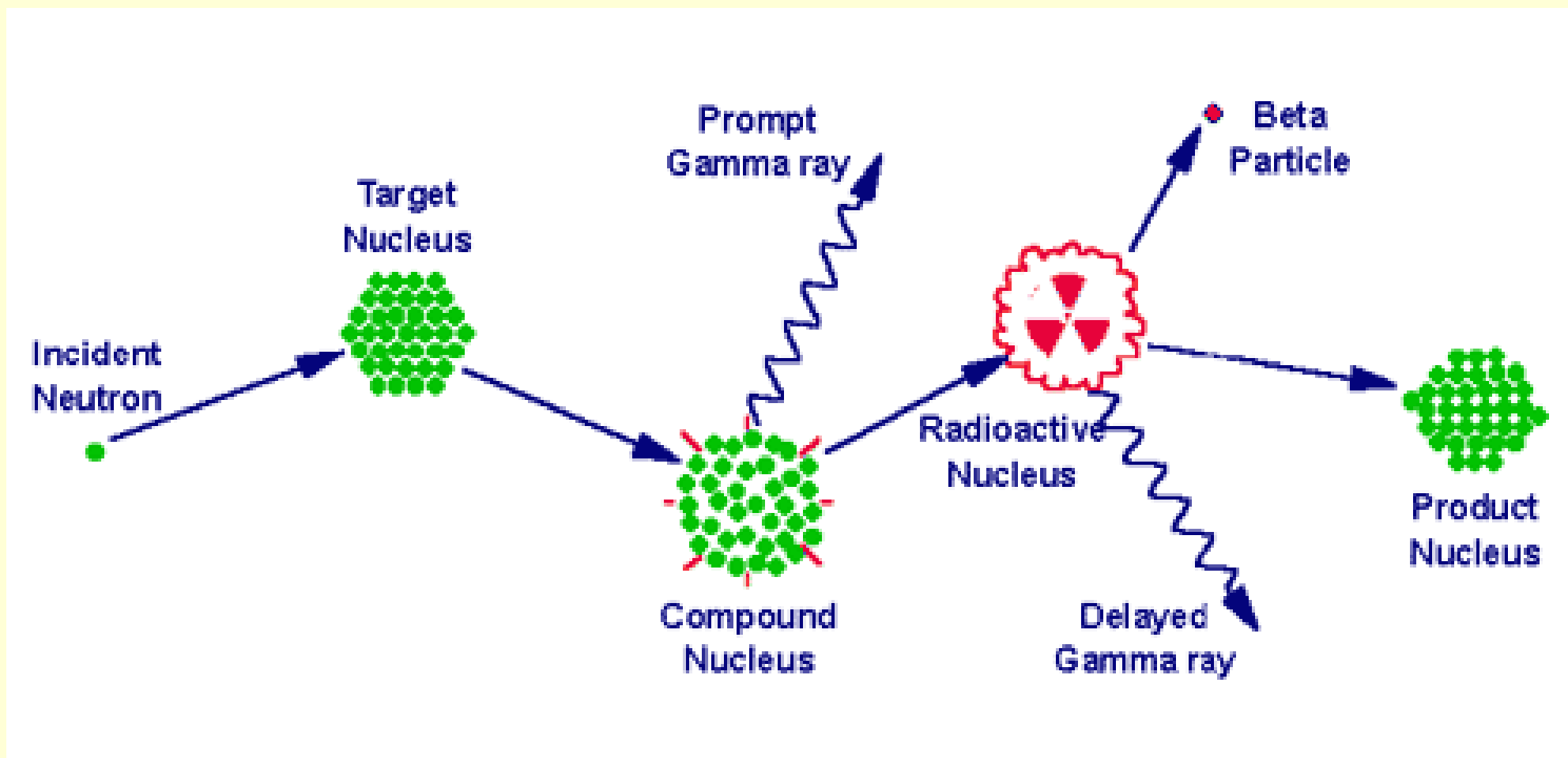

Zlatá fólie a turecký kuruš

Co je neutronová aktivační analýza?

1 H																	2 He
3 Li	4 Be											5 B	6 C	7 N	8 O	9 F	10 Ne
11 Na	12 Mg											13 Al	14 Si	15 P	16 S	17 Cl	18 Ar
19 K	20 Ca	21 Sc	22 Ti	23 V	24 Cr	25 Mn	26 Fe	27 Co	28 Ni	29 Cu	30 Zn	31 Ga	32 Ge	33 As	34 Se	35 Br	36 Kr
37 Rb	38 Sr	39 Y	40 Zr	41 Nb	42 Mo	43 Tc	44 Ru	45 Rh	46 Pd	47 Ag	48 Cd	49 In	50 Sn	51 Sb	52 Te	53 I	54 Xe
55 Cs	56 Ba	¹ La	72 Hf	73 Ta	74 W	75 Re	76 Os	77 Ir	78 Pt	79 Au	80 Hg	81 Tl	82 Pb	83 Bi	84 Po	85 At	86 Rn
87 Fr	88 Ra	² Ac	104 Rf	105 Db													
¹ Lanthanide		58 Ce	59 Pr	60 Nd	61 Pm	62 Sm	63 Eu	64 Gd	65 Tb	66 Dy	67 Ho	68 Er	69 Tm	70 Yb	71 Lu		
² Actinide series		90 Th	91 Pa	92 U	93 Np	94 Pu	95 Am	96 Cm	97 Bk	98 Cf	99 Es	100 Fm	101 Md	102 No	103 Lr		
		No n-gamma radioactive isotopes															
		Radioactive isotopes can be produced. Limitation is short half-life or flux energy															
		Elements routinely determined by INAA															

Princip neutronové aktivační analýzy?

Jak jsme postupovali?

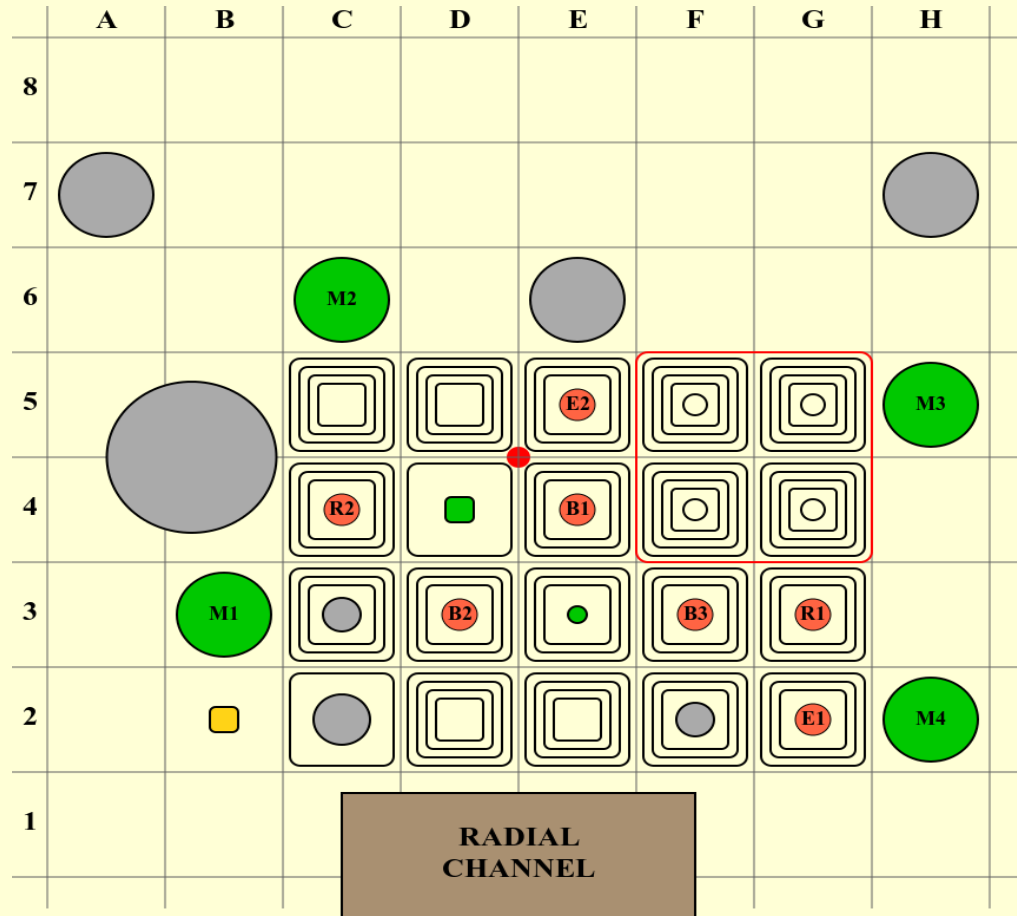

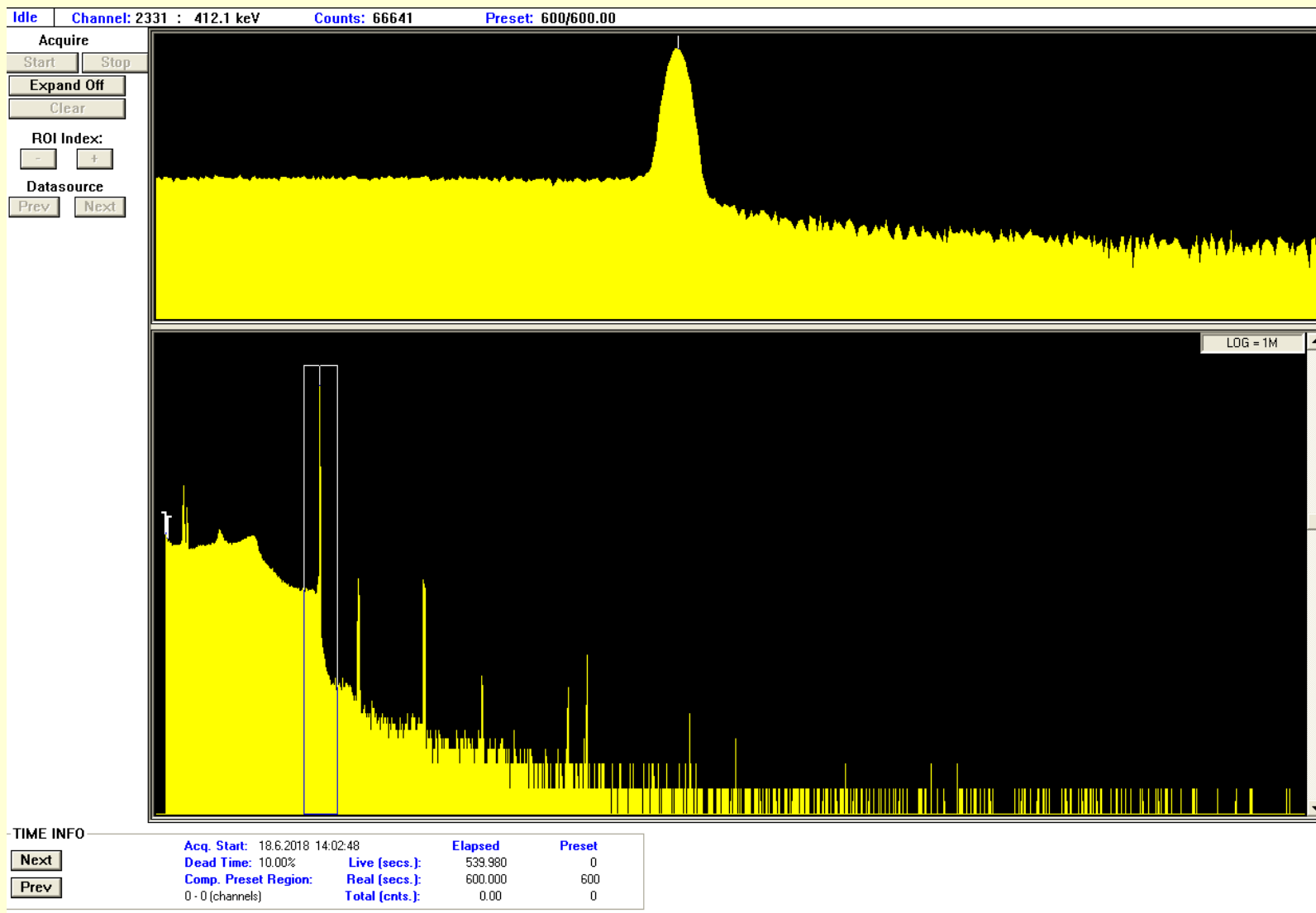
Schéma aktivní zóny

- příprava vzorků
- ozáření vzorků v aktivní zóně
- vznik radioizotopů
- detekce radioizotopů na HPGe
- analýza a vyhodnocení dat

K čemu jsme dopěli?

λ [s^{-1}]	rozpadová konstanta zlata	2,98 E-06
m_F [g]	hmotnost zlaté fólie	0,1226
m_M [g]	hmotnost mince	1,8014
M_f [barn]	plocha píku zlaté fólie	68636
M_m [barn]	plocha píku mince	494893
A_{f0} [Bq]	aktivita Au198 ve zlaté fólii na začátku měření fólie	114,59
A_{m0} [Bq]	aktivita Au198 v minci na začátku měření fólie	920,08
c [%]	koncentrace zlata v minci	54,64

Graf zaznamenaných hodnot

Je náš výsledek zcela přesný?

- lidský faktor
- zaokrouhlování měřených veličin
- vzdálenost vzorků při ozařování
- rozdílná tloušťka vzorků

Výsledná koncentrace $c = 54,64 \% \pm 0,69 \%$ zlata.

Pár slov na závěr

- Neutronová aktivační analýza má široké spektrum využití
- Neutronovou aktivační analýzu lze provést skoro na každém typu reaktoru
- Turecký kuruš obsahuje 54,64 % zlata

Autoři

M. Krejčová, Gymnázium a SOŠ Plasy
krejcova.martina04@seznam.cz

E. Lelák, Gymnázium J. A. Raymana
lelak.emil@gmail.com

J. Pekařová, Gymnázium Volgogradská 6a, Ostrava - Zábřeh
j.pekarova@post.cz

Zdroje

- <https://www.albi.cz/hry-a-zabava/bang-zlata-horecka/>
- http://archaeometry.missouri.edu/naa_overview.html
- https://serc.carleton.edu/research_education/geochemsheets/techniques/INAA.html

Děkujeme za pozornost